

ДО
Г-Н РАДОМИР ЧОЛАКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
48-МО НАРОДНО СЪБАНИЕ

Относно: *Законопроект за изменение и допълнение на Закона за медиацията, № 48-202-01-20*
внесен от Министерски съвет на 28.10.2022 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЧОЛАКОВ,
УВАЖАЕМИ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,**

Обръщаме се към Вас във връзка с приетия на първо четене Законопроект за изменение и допълнение на Закона за медиацията 48-202-01-20/28.10.2022 г.

Български фонд за жените има 18-годишен опит и значителен експертен капацитет, свързани с борбата с домашното насилие и насието, основано на пола, правата на жените и момичетата и постигането на равнопоставеност на половете във всички сфери на живота. От създаването си през 2004 г., БФЖ е единствената българска фондация, която подкрепя финансово и с изграждане на капацитет граждански организации, колективи и активисти, които работят по тези теми на местно и национално ниво – чрез предоставяне на услуги, провеждане на комуникационни и информационни кампании, превенция и др. дейности. Предвид опита и експертизата ни, имаме основанията да отбележим, че в приетия Законопроект **не са отчетени** хипотезите за дела по Семейния кодекс, произтичащи от раздяла след домашно насилие.

За съжаление, домашното насилие продължава да бъде широко разпространено явление в България. По последни данни от Министерството на вътрешните работи¹ се наблюдава увеличение на броя на сигналите за домашно насилие, регистрирани и записани на Единния европейски номер за спешни повиквания (ЕЕН 112). Според изследване на НСИ², публикувано на 25 ноември 2022 г., всяка трета жена на възраст между 18 и 29 години е била насилвана от настоящ или бивш партньор. Според същото проучване само за година 11,9% от жените на възраст 18-74 г. са преживели физическо и/или сексуално насилие („поне един от двата вида насилие“) през живота си като възрастни. Припомняме, че през 2022 г. най-малко 24 жени изгубиха живота си от ръката на свои настоящи или бивши партньори, братя, бащи, внуци или други близки роднини.

В случаите на домашно насилие медиацията като средство за мирно разрешаване на спорове е **неефективна и не препоръчителна практика**. На първо място, това касае сигурността на жертвата

¹ [Драстично увеличение на броя на сигналите за домашно насилие - От деня - БНР Новини \(bnr.bg\)](#)

² [Изследване на насието, основано на пол \(nsi.bg\)](#)

и поставянето ѝ в риск. Въз основа на съображението, че моментът на раздяла с насилника е най-опасният момент за жертвата, евентуалният следващ контакт с насилника носи опасност от допълнително насилие или ре-травматизиране. Медиацията е неефективна в случаите на домашно насилие, тъй като в съществуващото си тя се основава на сътрудничество и наличие на равни правомощия за договаряне. В ситуация на домашно насилие обаче е налице „насилническо-жертвена връзка“ между двете страни, която предполага неравнопоставеност и отношения на „власт и подчинение“. Тъй като жертвите на домашно насилие често срещат трудности при защитаването на собствените си интереси, когато са изправени пред насилника, медиацията може да доведе до несправедливи споразумения. Не на последно място, налице е риск от т.нар. *тривиализация на насилието*. Разглеждането на домашното насилие като личен спор между партньори омаловажава и дори оневинява поведението на насилника. Това би могло да има негативен ефект и върху утвърждаването на някои стереотипни нагласи в обществото, че жертвата е предизвикала поведението на насилника и има вина за него.

Искаме да припомним, че в **Параграф 18** от МОТИВИТЕ към проект на ЗИД на ЗЗДН изрично е описано, че с цел оптимизиране и усъвършенстване съдебното производство за налагане на мерки за защита от домашното насилие в посока на бързина, ефективно правоприлагане и създаване на гаранции за защита на интереса на пострадалите лица, **медиацията не е препоръчително средство**. Цитираме:

“Предвижда се в заседанието за разглеждане на молбата съдът да не приканва страните към спогодба и да не ги напътва към медиация.

Предложението е препоръка на Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените. С оглед на спецификата на делата, образувани по Закона за защита от домашното насилие, възможността за спогодба или насочване към медиация на страните е практически неприложима, тъй като домашното насилие обичайно е следствие на модел на поведение от извършителя. Поради това е предложено този текст да отпадне от закона.”

Още повече, в **Резолюция на Европейския парламент от 6 октомври 2021 г. относно въздействието на насилието от страна на интимния партньор и родителските права върху жените и децата (2019/2166(INI))³**, е разписано „*следва да се има предвид, че в случаите, в които е налице насилие над жени и деца, не следва да се използват алтернативни механизми за уреждане на спорове, като например медиация, нито преди, нито по време на съдебното производство, за да се избегне по-нататъшна вреда за жертвите;*“

Въведените възможности в т.6 на ал. 4 на чл. 140 а на настоящия ЗИД на Закона за медиацията гласят: „*В случаите по ал. 1 и 2 съдът не задължава страните да участват в процедура по медиация, когато: по делото са представени убедителни доказателства за извършено насилие над страна по делото от насрещната страна, за наличието на риск за живота или здравето на детето или за неговия най-добър интерес.*“, не дават достатъчно сигурност на пострадалите лица, че няма да бъдат принудени да отидат на медиация, веднага след излизане от

³ [ДОКЛАД относно въздействието на насилието от страна на интимния партньор и родителските права върху жените и децата | A9-0254/2021 | Европейски парламент \(europa.eu\)](#)

ситуацията на домашно насилие. Изразяваме своите притеснения, че Законопроектът не уточнява какво разбираме под “убедителни доказателства” и до каква степен пострадалите от насилие ще имат възможност да откажат участието в процес по медиация.

Във връзка с това правим **следното предложение**:

Да бъде редактирано императивното задължение в чл. 140а, ал.1 Съдът задължава страните да участват в процедура по медиация, когато е предявен иск или до съда е отправено искане за:

С текста Чл. 140а. (1) Съдът може да задължи страните да участват в процедура по медиация, когато е предявен иск или до съда е отправено искане за:

Съответно чл. 140б да претърпи следната редакция:

Чл. 140б. (1) Във всяко положение на делото след изтичане на срока за подаване на отговор на исковата молба и до приключване на съдебното дирене в случаите по чл. 140а, ал. 1 и ал. 2 съдът да задължи страните, да участват в процедура по медиация, след като извърши преценка на всички обстоятелства по чл. 140а, ал. 3 и 4.

В заключение, изразяваме увереността си, че след внимателно и прецизно обсъждане ще приемете предложените промени, така че да са в най-добрия интерес на пострадалите от домашно насилие жени и техните деца.

15.01.2023 г.
гр. София

Надежда Дерменджиева
Изпълнителен директор

